

הכונס פרק ששי בבא קמא

לא אם אמרת בשומר חנם. נראה דקאי אהא דצעי למילף בשלהי המפקיד (ב"מ דף מא: ושם) שליחות יד בשומר שכן משומר חנם אע"ג דשומר שכן מתחייב קרנא בלא שבויה קסבר האי תנא כפילא בשבויה עדיפא מקרנא בלא שבויה ומימא נהארי תנא מנלן דפרשה ראשונה נהאריה בשומר חנם ופשיה בשומר שכן איפוך תנא דפרק השואל (ס דף נד:) לא קיימא לן אלא משום דקרנא בלא שבויה עדיפא ועוד קשה דבסמוך גבי ק"ו שאין עליו משום דפרין מה לשומר שכן שכן משלם תשלומי כפל כו' כלומר ולכן דין הוא שיתחייב בגניבה ואבידה ארדינה כיון דחמור הוא ה"ל לומר שלא יתחייב כדי שיתחייב כפל וי"ל דהא פשיטא עדיפא חומרא דקרנא בלא שבויה מחומרא דכפילא בשבויה דמי יודע שינה לדין כן ולכן יש לנו להעמיד פרשה שניה שחייב קרן ופרשה ראשונה שפטור בשומר חנם דדבר פשוט הוא שזה חמור מזה אבל לעשות פירכא על ק"ו שפיר פרכינא מכפל אע"פ שהוא חומרא קטנה כיון שאין בלמא אע"פ שיש בלמא חומרא אחרת חמורה ממנה והאי תנא דבסמוך דקסבר קרנא בלא שבויה עדיף מכפילא בשבויה ק"ל דאפי' פירכא אין לעשות ממנה מפני שזה קולתו גרמה לו שמתחייב בכפל זה חומרתו גורמת לו שפטור מכפל וכה"ג איכא בריש ב"מ (דף ד: ושם) גבי ר' מייא חומרא הזמה לא תנא **במצא ש"ש משלם** התלומי כפ"י בטוען מענת לסמים מזויין. אבל אי גזלן הוא נחא דטוען טענת גזלן ומנאל שהוא בידו לא משלם כפל וא"ת אחתי נמאל ש"ש משלם כפל בטוען טענת גזלן בבעלים ושמה אין שייך כפל בטוען טענת גזלן בענין זה ואפי' שייך אין לחוש קסבר האי תנא קרנא בלא שבויה עדיפא. וא"ת ורב יוסף דס"ל לעיל אליבא דההוא תנא דלסטים מזויין (ס: הוא וגם סובר אותו תנא כפילא בשבויה עדיף א"כ מנלן גניבה ואבידה בשואל דמשומר שכן לא יליף וכן יש להקשות לרבי יוחנן דלסקינא לעיל אליבא דקסבר לסטים מזויין גזל הוא ובהמפקד (ב"מ דף מא: מוכח דקסבר כפילא בשבויה עדיפא בשמעתא דשליחות יד לריכה חסרון וכן סבר התם ר"א ובמרוצה (לקמן דף עט: ושם) ס"ל דמי מטמר תחייבי גזל הוא אע"פ שבעלים רואין ומסתמא ס"ל הכי בלסטים מזויין וי"ל דנקטא להו מרבי ישאל וי"ו מוסף על ענין ראשון וילמד עליון מתחתון ותחתון מעליון דמסקינא בפרק השואל (ב"מ דף נה: ושם) ולאותה מסקנא לא נלמד ק"ו של ברייתא זו והא דמיימי ליה התם היינו מקמי דתיקו ליה מרבי ישאל וילמד מתחתון מעליון:

מוסף רש"י

שכן משלם כפל בטוען טענת לסטים מזויין. דלמנן מיפטר בתשלומין היה אונס וטוען טענת גזלן לא לענין כפל אלא שבע ועל עדים שהיה אלא, תחלה בשואל שחייב גזל לדין כפל, רבי טעין ואמר לסטים מזויין לא על וטען, מחייב את עצמו בקרן (ב"מ דף נה: קרנא בלא שבויה עדיפא מכפילא בשבויה. אין זו משונה, דקרנא דמחייב ליה לטולא מבי טעין לסטים מזויין נטלה ואפילו לא טען לשקר עדיפא להיות חמורה משומר שכן הוא לדין כפל אם כפר וטען על כך לשקר ואם אמר אמת פטור מן הקרן (שם). השוכר פרה מחבירו ונגנבה. אע"פ שהשוכר חייב בגניבה ואבידה, מכל מקום היה רוצה לשקר ולהטעם את שפטור בשבויה, הלכך י"ו אמר נגנבה וחיוב גניבה בקרן נקטה לו הכפל (ב"מ דף נה: שוכר בנושא שכן דמי. הוולא ונהנאו הוא אלא, אע"פ שנתן שכן פעולתו שומר שכן הוא, דאי לא ידע שכן הוא שואל וחיוב באונסין, השתא דייבי ר"א אגרא לא היו שואל והיו שומר שכן (ב"מ דף נה: שוכר כשומר חנם דמי. דקא היב אגר מלמכו ואינו נטל שכן על שמירתו (שם).

לא אם אמרת כו'. מתניתא טענופיו. כלומר כל טענות מזויין דהא שומר חנם פטור משלם כפל: האמר בשומר

לא אם אמרת בשומר חנם שכן משלם

תשלומי כפל תאמר בשומר שכן שאינו משלם תשלומי כפל ואי ס"ד לסטים מזויין גזב הוא נמצא בשומר שכן משלם תשלומי כפל בטוען טענת לסטים מזויין א"ל הכי קאמר לא אם אמרת בשומר חנם שכן משלם תשלומי כפל "בכל מענותיו תאמר בשומר שכן שאינו משלם תשלומי כפל אלא בטוען טענת לסטים מזויין איתוביה יונשבר או מת (ס: אין לי אלא שבורה ומתה גניבה ואבידה מגזלן אמרת ק"ו ומה שומר שכן שפטור בו שבורה ומתה יחייב בגניבה ואבידה ישואל שחייב בשבורה ומתה אינו דין ישחייב בגניבה ואבידה וזהו ק"ו שאין עליו תשובה ואי ס"ד לסטים מזויין גזב הוא אמאי אין עליו תשובה איכא למפרך מה לשומר שכן שכן משלם תשלומי כפל בטוען טענת לסטים מזויין א"ל קסבר האי תנא קרנא בלא שבויה עדיפא מכפילא בשבויה לימא מסייע ליה **השוכר פרה מחבירו ונגנבה ואמר הלה הריני משלם ואינו נשבע ואח"כ נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשוכר סבורה כרבי יהודה דאמר שוכר בנושא שכן דמי ומדקתני ואמר הריני משלם ואינו נשבע מכלל דאי בעי פטר ליה נפשיה בשבויה ה"ד כגון דקא טעין טענת לסטים מזויין וקתני ואח"כ נמצא הגנב משלם תשלומי כפל לשוכר ש"מ לסטים מזויין גזב הוא אמרי מי סברת כר"י דאמר (ז) שוכר בנושא שכן דמי דלמא כר"מ ס"ל דאמר (ה) שוכר בשומר חנם דמי איבעית אימא כדמחליף רבה בר אבהו ותני **שוכר כיצד משלם ר"מ** אומר כשומר שכן ר"י אומר כשומר חנם רבי זירא אמר הכא במאי עסקינן בטוען טענת לסטים מזויין ונמצא לסטים שאינו מזויין: נפלה לגינה ונהנית משלמת מה שנהנית: אמר רב יבנחבטה אבל אכלה אפילו מה שנהנית אינה משלמת לימא רב למעמיה **דאמר רב** היה לה שלא תאכל אמרי הכי השתא אימור דאמר רב התם היה לה שלא תאכל היכא דאיתוקא היא דמצי א"ל מריה דפירי לא משלמנא היה לה שלא תאכל לאזוקי היא אחרוני דפטורה לשלומי מי אמר אלא לא**

היא (ו) ולא ידענא היכא תניא: **ככל** שעל ידי גזב בין מזויין ובין שאינו בגניבה ואבידה הלכך כשנמצא שקרן שכן שאינו משלם כפל. בטענת גזל שאינו מזויין חייב נמאלת בידו דהא מעיקרא לא הוה פטר נפשיה מקרנא: **אלא** אין לי. שיהא שואל חייב: **אלא** בשבורה ומתה. שהן אונס: **שפטור** זו שבורה ומתה. דמייבי ציה ומת או נשבר או נשנה וכתיב בתיבה זו שבעת ה' מהיה בין שניהם (שמות כג:). **חייב בגניבה ואבידה.** דלמתי ציה [שם] אם גזב נגזב וכו': **מה לקומר שכן כו'.** תאמר בשואל שאין בו כפל לעולם דהא מייחייב באונסין דלמתי ונשבר או מת וכו' נמי טעין לסטים מזויין נטלו הימנו הוה מייחייב נפשיה בקרנא ואי שאינו בלא לגזבו את הקרן לא יטלם כפל: **קסבר האי סנה.** דיושבר או מת: **קרנא בלא שבויה עדיפא מכפילא בשבויה.** שואל עדיף שמתחייב בשבורה ומתה בלא שום שבעת שקר משומר שכן שפטור עליהן ואע"פ שיש בשומר שכן כפל בטוען טענת לסטים מזויין אין זה חומר דכפל אינו בשומריין עד שיטען לשקר שנגנבה הימנו ואח"כ בלא עדים בפרק מרוצה (לקמן דף נג:). הלכך קנסא משום שבויה הוא דקנסיה רחמנא: **מסייע ליה.** ולסטים מזויין גזב הוא: **ואינו נשבע.** דאי ציינא משבעת דנגנבה מפטרינא: **לשוכר.** דכיון דטלם נמאלת הגניבה שלו: **סבורה.** רבנן דצעו לסייעיה לרבי יוסף מהא ר"י היא דאמר שוכר כשומר שכן דמי כשהשוכר את הפועלים (ב"מ נג.) ומחייב בגניבה: **ומדקתני.** אינו נשבע מכלל דאי צעי אשתבויה דנגנבה דקטעיין הוה מפטר והיני דמי דמפטור הא מייחייב בגניבה אלא דאי דקטעיין לסטים מזויין גנבה בחזקה וקתני דכי נמאלת אותו לסטים משלם כפל: **שוכר כשומר חנם דמי.** ובגזב שאינו מזויין הוה פטר נפשיה מעיקרא: **ואי צעית אימא.** ועולם ר"י היא ובגזב שאינו מזויין: **ולדמתיילא רבה בר אבבה.** כשהשוכר את הפועלים [שם]: **ר' זירא אמר.** לעולם כשומר שכן דמי ואפי' הכי לא תסייעיה דהאי דקתני כפל בלסטים שאינו מזויין קאמר וקתני רישא אינו נשבע מכלל דאי צעי פטר נפשיה (ס: במאי עסקינן בטוען טענת לסטים מזויין הלכך אי צעי איפטר וכשנמצא הגנב נמאלת שאינו מזויין וכן כפל הוא: **אמר**

תורה אור השלם

1. וכו' ישאל איש מעם רעהו וישבר או מת בקרנו אין עמו שלם משות כו' י

הגהות הב"ח

(א) גב' שוכר כשומר חנם דמי. י"ב אע"ג דרבה השיב לעיל דמיה כדעלי מיס אף שהוא ש"מ חייב בגניבה כיון דאזוקיה גרי בתיבת מ"מ היינו דוקא שנגנבה באותו ענין שנגרי בתיבת גרמו כו' כדמכחו מוס' לעיל ע"א ד"ה א"ל מתיילא ק"ו ע"ש: (ב) רש"י ד"ה רבי זירא וכו' פטר נפשיה הכא נמאל:

גליון הש"ס

רש"י ד"ה לא אם אמרת וכו' ולא ידענא ע"י בריית דף כ"ה ע"ב רש"י ד"ה מן שבעת וש"י:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה נפלה כו' והוא כו'. י"ב והלא כו' מולק על זה וכן דלן זה פשיעה וכו' יאחזה פונזה כו' י

רב. האי דקתני מה שנהנית משלמת שנחבטה קאמר כשהבטה על התבואה שיקעמן בקרקע והפסידם והיא נהנית שלא לקתה מקרקע: ופרכינן **אבל אכלה אפי' מה שנהנית לא משלמת.** בתמיה: **לימא רב לעמיה דאמר.** גבי הכניס פירותיו לתגר בזכרו בלא גרשות שזר שנגמ את הפרה (לעיל דף מו:) דקתני הוזהר בהם צהמה של צע"ה חייב בעל הפירות ואמר רב כשהחולקה בהן שנו אכל אכלה והתרחיה פטור המכניס דהוה לה שלא תאכל והכא נמי אמר בעל הבהמה בידידתה אנוסה היא שהרי נפלה ובאילתה היה לה שלא תאכל ומה אני יכול לעשות: (לא)

רב. נמי גבי מר בר רב הונא אגר ליה כודיינתא לצי חוחי ויחייביה רבא ומסיק דנגנבה: **וא"י** בעית אימא ברמחיה ב"י. לא נ"מ מדי אלא לפי דבריו דצעי לאוקמא כר"י רובה להשיב לו ובהאומנים (ב"מ ד' פ:). איכא כה"ג ואי בעית אימא כדמחליף רבה בר אבבה והתם יתיישב טפי שאומר כן כדי להעמיד התם מתני' כר"י ושמה אגב שהביאו שם הביאו כאן: (ס: נפלה לגינה ונהנית משלמת מה שנהנית. [א] והוא שאינה יכולה לירד דאי"כ אפי' נפלה משלמת מה שהיקה דמחילתה בפשיעה וסופה באונס הוא וסיפא דקתני ירדה אורחא דמילתא נקט והוא הדין נפלה כיון שיכולה לירד: א"י